

STULESTIA

TRAMNEWS

Bezpłatny miesięcznik

Nr 11/32, listopad 2013

Nakład: 10 000 egz.

ISSN 2299-2790

115 lat

str. 8 i 9

str. 4-5

INWESTYCJE

Zmieniamy się
na lepsze

str. 6-7

PRZYSTANEK HISTORIA

Zapomniane piękno
Lipin

str. 10

ROZMAITOŚCI

Podróż jak
za dawnych lat

Jedźmy razem

Zbliża się 25 listopada - dzień liturgicznego wspomnienia św. Katarzyny Aleksandryjskiej, który obchodzony jest jako Dzień Tramwajarza. Święta Katarzyna jest bowiem patronką całego naszego środowiska zawodowego. W tym roku kolejna "Katarzynka" łączy się w wieloma istotnymi dla Spółki rocznicami, wśród których najważniejszą jest 115 rocznica obecności tramwajów elektrycznych w naszym regionie.

W bieżącym numerze Silesia Tram Newsa staramy się - choć w bardzo skrótowy sposób - przybliżyć tę historię; przypomnieć i prześledzić, jak na przestrzeni lat zmieniał się wygląd wagonów tramwajowych. A skoro już mowa o „tramwajowej ewolucji”, na śląskie tory wjeżdża nowoczesność. Do Katowic dotarł pierwszy z trzydziestu nowych niskopodłogowych tramwajów wyprodukowanych przez firmę Pojazdy Szybowe PESA Bydgoszcz S.A. Pojazd ten jest aktualnie w fazie testów, wjeżdża na trasy wyłącznie po zmroku i nie zabiera na pokład pasażerów. Na to dopiero przyjdzie czas. Zgodnie z planem komplet zakupionych tramwajów będzie w naszej dyspozycji dokładnie za rok - przed końcem listopada 2014 r. Fabrycznie nowe, wysokiej jakości pojazdy szynowe nowoczesnej konstrukcji zdecydowanie poprawią jakość (i szybkość) komunikacji tramwajowej na terenie aglomeracji. Zakup nowych wagonów jest częścią programu „Modernizacja infrastruktury tramwajowej i trolejbusowej w Aglomeracji Górnośląskiej wraz z infrastrukturą towarzyszącą”, finansowanego w dużej mierze ze środków Unii Europejskiej. Prowadzone w ramach tego ogromnego przedsięwzięcia inwestycyjnego i logistycznego prace modernizacyjne obejmują szereg torowisk w miastach regionu, a także wysłużony tabor tramwajowy. Zachęcam do zapoznania się z bieżącym raportem z przebiegu prac, który także znajduje się na łamach tego wydania. Efekty są już coraz bardziej widoczne. Mogąc cieszyć się z nich w pełni, zapewne szybko zapomnimy o utrudnieniach powodowanych przez trwające jeszcze roboty budowlane. Nim dobiegną one do szczęśliwego finału - cieszymy się tramwajarską „Katarzynką”!

Z tej właśnie okazji, wykorzystując łamy naszego miesięcznika, wszystkim pasażerom, sympatykom, a także obecnym i byłym pracownikom Tramwajów Śląskich pragnę złożyć najlepsze katarzynkowe życzenia!

Tadeusz Freisler

Prezes Zarządu Tramwaje Śląskie S.A.

Święta Katarzyna w Katerini

Chrześcijańska męczennica, święta kościoła katolickiego i prawosławnego, zaliczana do grona Czternastu Świętych Wspomożycieli - Święta Katarzyna Aleksandryjska, jest patronką wielu środowisk m.in. uczniów i nauczycieli, filozofów i teologów, przedstawicieli zawodów prawniczych, literatów, bibliotekarzy i drukarzy, garncarzy, młynarzy, piekarzy, a wreszcie przewoźników, w tym kolejarzy i tramwajarzy.

Greckokatolicki wizerunek świętej Katarzyny z kapliczki w sąsiedztwie katedry Wniebowstąpienia Pańskiego w Katerini.

Kult świętej rozwinął się zarówno w kościołach tradycji zachodniej, jak i wschodniej. Święta jest szczególnie ważna dla wiernych w Macedonii Egejskiej, na terenie północnej Grecji. Stolica prefektury Pieria nosi nazwę Katerini. O tym, że nazwa miejscowości, oddalonej od Katowic o około 1600 km, wiąże się ze szczególnym kultem świętej, świadczy oficjalne logo Katerini. Zawiera ono wizerunek św. Katarzyny, urodziwej kobiety w koronie, z jej charakterystycznymi atrybutami - kołem (na którym była łamana) gałązką palmową (symbolem męczeństwa) i krzyżem. Popularny wizerunek

świętej Katarzyny rozpowszechniony jest nie tylko w Katerini, ale także w okolicznych miejscowościach - popularnych nadmorskich kurortach wypoczynkowych Grecji. Znajdzie się go bez trudu w kościołach i licznych kapliczkach greckokatolickich, rozlokowanych nawet na deptakach wzdłuż piaszczystych plaż Morza Egejskiego. Jeden z kościołów w Katerini poświęcony jest oczywiście świętej patronce. Główną świątynią miasta jest jednak usytuowana blisko centrum katedra Theia Analipsi (Wniebowstąpienia Pańskiego) i to w niej przechowywane są relikwie męczennicy, będące dumą miejscowych wiernych. Poza czasem nabożeństw katedra pozostaje, niestety, z reguły zamknięta dla zwiedzających, podobnie jak inne greckokatolickie kościoły w okolicy. Przy odrobinie szczęścia dostępny jest najwyżej bogato zdobiony przedsionek świątyni. O krok od katedry stoi kapliczka, w której zapalić można tradycyjną wotywną świeczkę.

(k)

Theia Analipsi – główna świątynia Katerini.

Wydawca:

Agencja Mediów Lokalnych mediaL
41-500 Chorzów, ul. Katowicka 105/2, tel. 32 2413 374

Redaktor naczelny:

Waldemar Kosior

Druk:

Polskapresse Sp. z o.o

Za treść ogłoszeń redakcja nie odpowiada

SILESIA
TRAMNEWS

Pierwszy nowy wagon już na Śląsku

W niedzielę 10 listopada, pierwszy z zamówionych trzydziestu, nowy niskopodłogowy tramwaj z firmy Pesa Bydgoszcz S.A. został dostarczony do Tramwajów Śląskich. Pierwszy egzemplarz można na razie nazwać wagonem testowo-szkoleniowym. Przechodzi bowiem szereg testów i badań na torach w aglomeracji, rozpoczęły się także szkolenia motorniczych.

Zdjęcia: Archiwum Tramwajów Śląskich S.A.

Jeszcze "zamaskowany" wagon w trakcie testów na torach w Katowicach.

Produkcja pierwszego wagonu trwała około dwóch miesięcy - miesiąc w hali konstrukcji stalowych i miesiąc w hali montażowej. Wcześniej inżynierowie Pesy i Tramwajów Śląskich ściśle współpracowali przy opracowaniu specyfikacji wagonu, dopasowując go do specyfiki sieci tramwajowej w miastach Śląska i Zagłębia. Przy produkcji wagonu pracuje około 200 osób, montując w wagonie m.in. blisko 17 kilometrów przewodów! Po zabudowaniu wszystkich elementów, jeszcze w bydgoskiej fabryce, wagon przeszedł szereg badań i testów, a wśród nich test diagnostyczny instalacji elektrycznej pojazdu, który w ciągu 2-3 godzin sprawdza aż 5 tysięcy punktów pomiaro-

wych, oraz test szczelności poszycia, dachu i wielu elementów zewnętrznych w tzw. deszczownicy. Po przejściu wszystkich badań wagon został wciągnięty na specjalną naczepę samochodu ciężarowego i w ten sposób przewieziony na Śląsk. Trzyczłonowy tramwaj z rodziny Pesa Twist typ 2012N ma 32 metry długości i 2,4 metra szerokości. Do wnętrza prowadzi siedmioro drzwi, z czego 5 jest dwustrumieniowych a 2 jednostrumieniowe. Pojazd jest w 73% długości niskopodłogowy. Napęd zapewniają silniki asynchroniczne, zasilane falownikami o mocy 4x105 kW. Wagon wyposażony jest m.in. w sterowanie mikroporcesorowe, układ antypoślizgowy, sys-

tem rekuperacji energii (odzyskiwanie energii w trakcie hamowania) oraz akumulatory, pozwalające na poruszanie się przy braku napięcia w sieci trakcyjnej.

Nowoczesny pulpit sterujący.

Tak wyglądało wnętrze wagonu w trakcie budowy w fabryce Pesy w Bydgoszczy.

Zakup 30 nowych niskopodłogowych tramwajów jest elementem wartego ponad 800 mln złotych Projektu pn.: „Modernizacja infrastruktury tramwajowej i trolejbusowej w Aglomeracji Górnośląskiej wraz z infrastrukturą towarzyszącą”. Zakup wagonów to zadanie nr 64, którego wartość wynosi 164,7 mln złotych netto. Wyłoniony w drodze postępowania przetargowego wykonawca - firma Pojazdy Szynowe PESA Bydgoszcz S.A. - zgodnie z umową dostarczy wszystkie 30 wagonów do 28 listopada 2014 roku. Wagony te będą sukcesywnie wprowadzane na linie w Aglomeracji, począwszy od II kwartału 2014 roku..

(az)

Zmieniamy się na lepsze

Dobre wiadomości dla mieszkańców Zabrza! Już wkrótce zakończone zostaną prace związane z modernizacją torowiska tramwajowego w ul. 3 Maja. Wyraźnie poprawi się komfort i jakość podróżowania, pasażerowie przesiadą się do nowocześniejszego niż dotąd taboru, a sam przejazd po nowym torowisku będzie znacznie cichszy, bez dokuczliwych drgań i wstrząsów. Teraz będzie można np. spokojnie przeczytać książkę lub gazetę.

Zdjęcia: Daniel Janeczko

Wagony typu 105 N po modernizacji przez konsorcjum Modertrans Poznań Sp. z o.o. i MPK Łódź Sp. z o.o.

Różnica będzie na tyle zauważalna, że w wielu miejscach tramwaje będą jeździć niemal bezszelestnie, dlatego już teraz apelujemy do pieszych o zwrócenie większej uwagi przy przechodzeniu przez tory, a do kierowców, by nie parkowali na torowisku!

Kolejną dobrą wiadomością jest przyjazd pierwszego nowego, niskopodłogowego tramwaju. Z uwagi na przypadającą 115 rocznicę elektryfikacji tramwajów na Śląsku dla nas wydarzenie to nabiera szczególnego, symbolicznego znaczenia.

WIADOMOŚCI Z PLACU BUDOWY

Większość prac przebiega zgodnie z harmonogramem.

Bytom:

- Na całym zakresie torowiska wzdłuż ul. Łagiewnickiej oraz ul. Świętochłowickiej trwa układanie drugiego toru.

Chorzów:

- Na odcinku od przystanku Chorzów AKS do Chorzów Chopina zakończyliśmy układanie torowiska, trwają prace wykończeniowe. Obecnie przebudowywany jest peron przystankowy, dostosowywany do potrzeb osób niewidomych (sygnalizacja dźwiękowa i świetlna).
- Na odcinku od ul. Jasińskiego do ul. Wysokiego ułożone zostały płyty prefabrykowane, na skrzyżowaniu z ul. Inwalidzką montujemy rozjazd, a od ul. Dąbrowskiego do ul. BOWiD układana jest podbudowa.

Katowice:

- Na odcinku ZOO – Wejście Główne do Parku, tramwaje kursują wahadłowo po nowym, przesuniętym bliżej granicy z Parkiem Śląskim torze. Równocześnie układamy tor w kierunku Katowic a stary demontujemy.
- Na całej długości ul. Obrońców Westerplatte w kierunku Szopieniec układamy torowisko.

Ruda Śląska:

- Na ul. Dworcowej pod wiaduktem kolejowym trwają roboty kanalizacyjne oraz układanie podbudowy.
- Na odcinku od granicy z Zabrzem do ul. 1 Maja układane jest nowe torowisko. Na mijance w rejonie skrzyżowania Zabrzeńska/Wolności wykonywana jest podbudowa. Na odcinku w wąwozie i tunelu trwa betonowanie murów oporowych oraz montaż płyt prefabrykowanych.

Sosnowiec:

- Rozpoczęliśmy roboty rozbiórkowe na całym zakresie zadania pn. *Modernizacja połączenia tramwajowego Katowic z Mysłowicami i Sosnowcem* (dobudowa drugiego toru na połączeniu z Sosnowcem).

wego Katowic z Mysłowicami i Sosnowcem (dobudowa drugiego toru na połączeniu z Sosnowcem).

- Zakończyliśmy układanie torowiska na odcinku od ul. Zeromskiego do Pętli Zagórze.

Zabrze:

- Zakończyliśmy montaż torowiska na całym odcinku ul. 3 Maja, prowadzone są prace wykończeniowe tj. uzupełnianie nawierzchni bitumicznej oraz szlifowanie szyn.
- Na modernizowanym torowisku w ul. Wolności od ul. Kondratowicza do granicy z Gliwicami w kierunku do Zabrza trwa układanie płyt betonowych oraz wykonywanie odwodnienia.

Torowisko wzdłuż ul. Łagiewnickiej w Bytomiu.

Na razie nowy tramwaj można zobaczyć tylko późną nocą, gdy oklejony maskującą folią, przemyka dyskretnie po wybranych trasach. Są to jazdy próbne i szkolenia dla motorniczych, ale już wkrótce na naszych torach nowoczesny tabor zacznie wozić pasażerów. Wtedy zarówno nasi niepełnosprawni pasażerowie, mamy z maluchami w wózkach jak i wszyscy pozostali podróżujący będą mogli wsiąść do wagonu bez zbędnego wysiłku i pomocy innych. Odetchnie również Matka Natura, gdyż nowe technologie zastosowane w wagonach są przyjazne środowisku i energooszczędne.

TABOR - MODERNIZACJA wagonów typu 105 N.

Obecnie zmodernizowane zostało 56 wagonów, z czego 44 przez Modertrans Poznań, a 12 przez Tramwaje Śląskie.

Ul. Kościuszki w Katowicach przed rozpoczęciem prac modernizacyjnych.

ZAKUP 30 szt. NOWEGO TABORU

W pierwszych dniach listopada, PESA Bydgoszcz, producent naszego nowego, niskopodłogowego tramwaju, dostarczył do Zajezdni w Katowicach pierwszy z 30 zamówionych wagonów. Trwają testy i jazdy próbne. Nowy wagon opisujemy na stronie 3.

Andrzej Bywalec

**Dyrektor ds. inwestycji Tramwajów Śląskich
Pełnomocnik Zarządu ds. realizacji Projektu**

Wszystkie wymienione w tekście inwestycje, związane z Projektem pn. *Modernizacja infrastruktury tramwajowej i trolejbusowej w Aglomeracji Górnośląskiej wraz z infrastrukturą towarzyszącą* realizowanym przez Tramwaje Śląskie S.A., są współfinansowane przez Unię Europejską ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko.

Plac Wolności w Katowicach.

Ul. 3 Maja w Zabrzu.

Torowisko wzdłuż ul. Zabrzeńskiej w Rudzie Śląskiej.

Zapomniane piękno Lipin

Lipiny są dzisiaj jedną z pięciu dzielnic Świętochłowic. Po raz pierwszy nazwa ta pojawiła się w dokumencie z 26 listopada 1802 roku, kiedy to Karol von Woyrsch sprzedał ówczesny obszar dóbr rycerskich w Chropaczowie Jerzemu Karolowi hrabiemu Hesji Henschelowi.

Nazwa pochodzić miała od mieszkającego samotnie, w skromnej chacie na skraju lasu, graniczącego z obszarem dworskim Chropaczów, ekonomy Lipiny. Inni badacze twierdzą, że nazwa pochodzi od rosnących tu lip. W 1806 roku od Henschla tereny Lipin odkupił król bawarski Maksymilian Józef Wittelsbach, a od 1850 roku weszły w posiadanie rodziny Henckel von Donnersmarck. Przemysł w tym miejscu pojawił się wraz z podjęciem w 1823 roku wydobycia węgla kamiennego i uzyskaniem dla kopalni „Król Saul” praw górniczych. W tym samym roku powstała w Lipinach pierwsza huta cynku „Dawidhütte” (Huta Dawid), a w 1826 roku kolejna kopalnia „Quintofohr”. Wraz z rozwojem przemysłu rozpoczął się rozwój miejscowości i napływ ludności, dla której budowano osiedla robotnicze. Powstała wówczas lipińska droga, łącząca miejscowość z Królewską Hutą i Zabrzem. W następnych latach powstawały tu kolejne zakłady przemysłowe: kopalnie „Matylda” (1827) i „Franciszek” („Franz”, 1835) oraz huty cynku „Konstancja” („Constantia”, 1847) i „Gabor” (1852).

Na trasach linii Tramwajów Śląskich S.A. nie brakuje atrakcji – ciekawych miejsc i pamiątek historycznych, zabytkowych obiektów architektury miejskiej, przemysłowej czy sakralnej, a także pomników upamiętniających osoby i wydarzenia, które w sposób szczególny zapisały się w dziejach naszego regionu. Przedstawiamy je w tym cyklu.

1 kwietnia 1879 roku Lipiny wydzielono z obszaru Chropaczowa, dołączono do nich część Piaśnik i kolonie „Szybu Marcin”. Po odzyskaniu niepodległości przez Polskę w 1922 roku utworzony został powiat świętochłowicki, w którego skład weszły i Lipiny. Po II wojnie światowej, w 1951 roku powstały Świętochłowice, jako miasto na prawach powiatu, w którego obręb włączono Lipiny i Chropaczów. Ale to na przełom XIX i XX wieku przypada okres rozwoju miejscowości i powstanie najbardziej charakterystycznych obiektów zabudowy gminnej. Przez dzielnicę biegnie uruchomiona już w 1894 roku linia tramwajów górnośląskich, po której kursuje obecnie tramwaj linii 11 z Chorzowa.

Można więc swobodnie dojechać do samego serca dzielnicy i wysiąść na przystanku Lipiny – Kościół przy ul. Chorzowskiej. Z przystanku warto skierować się przejściem dla pieszych na drugą stronę ulicy, do narożnego budynku szkolnego przy ul. Chorzowskiej i ul. dr. Bukowego. Ten charakterystyczny rogowy czterokondygnacyjny budynek oddany został do użytku w 1934 roku. Do wybuchu II wojny światowej mieściła się w nim Katolicka Szkoła Ludowa, a w czasie wojny - Niemiecka Szkoła Ludowa. Obecnie funkcjonuje tu Zespół Szkół Gimnazjalnych i Pracy Pozaszkolnej.

Następnie udajemy się na plac kościelny i do kościoła parafialnego pw. św. Augustyna. Budowa lipińskiej świątyni rozpoczęła się w 1871 roku, ukończono ją poświęceniem 24 lipca 1872 roku. Jest to neogotycka budowla, zbudowana z cegły, założona na planie krzyża łacińskiego, trójnawowa. Uwagę wchodzących do świątyni przykuwa kamienny portal główny, znajdujący się w przyziemiu wieży, ozdobiony ponadnaturalnymi figurami św. Floriana i św. Jana Nepomucena. Okazale prezentują się krzyżowo-żebrowe, żebrowe i kryształowe sklepienia, którymi przykryto wszystkie przestrzenie kościoła oraz kilka witraży naw bocznych autorstwa prof. Adama Bunscha.

Następnie z kościoła przechodzimy na cmentarz parafialny, gdzie wśród licznych starych nagrobków na uwagę zasługuje „Boża Męka” – cmentarny krzyż, pochodzący z 1880 roku. Przechodząc przez cmentarz parafialny docho-

Dawny budynek szkolny przy ul. dr. Bukowego.

dzimy do ul. Barlickiego, z której udajemy się do ul. dr. Bukowego. Pod numerem 17 znajduje się ciekawy budynek szkolny. Wzniesiony został w latach 1904–1906, w stylu neogotyckim, z czerwonej cegły elewacyjnej. Budynek jest nietynkowany, ale bogato zdobiony poprzez wypełnienia z żółtej cegły klinkierowej, a w bocznych ryzalitach z charakterystycznymi ślepymi otworami w kształcie rozet. Budynek oddany został do użytku w 1907 roku jako Katolicka Szkoła Ludowa. Warto wspomnieć, że budynek stoi na dawnych terenach huty cynku „Dawid”, która zlikwidowana została w końcu lat 60. XIX wieku. W budynku tym w czasie działań II i III powstania śląskiego stacjonowały lipińskie oddziały powstańcze wraz ze sztabem 4. Królewskohuckiego Pułku Piechoty, dowodzonego przez Karola Gajdzika. Natomiast w okresie międzywojennym mieściła się tu żeńska Publiczna Szkoła Powszechna im. Józefa Piłsudskiego, a po II wojnie światowej budynek był siedzibą różnego rodzaju szkół średnich, m.in. Liceum Medycznego. Od 2011 r. w budynku działa Towarzystwo Pomocy im. św. brata Alberta, którego figura znajduje się na frontonie budynku, podobnie jak tablica upamiętniająca Powstańców Śląskich.

Z ulicy Barlickiego warto wybrać się na dawny rynek, dzisiaj plac Słowiański, gdzie w centralnym punkcie stoi pomnik Powstańca Śląskiego. Wzniesiono go w tym miejscu już w 1924 roku, a w 1939 roku zniszczony został przez Niemców. Pomnik odbudowano w 1981 roku na pamiątkę 60. rocznicy III Powstania Śląskiego. Po przeciwnej stronie placu, u zbiegu ulic Chorzowskiej i Sądowej, zobaczyć możemy ciekawy architektonicznie budynek dawnego urzędu gminnego, wzniesionego w 1908 roku. Za nim widoczny jest budynek dawnej remizy strażyackiej i hali sportowej. Podążając dalej ulicą Chorzowską, dawniej nazywaną na odcinku od Królewskiej Huty (Chorzowa) Droga Następcy Tronu (Kronprinzstrasse), zobaczyć możemy ciekawą zabudowę, pochodzącą z końca XIX i początku XX wieku. Na uwagę zasługuje m.in. budynek dawnego domu noclegowego i gospody z salą widowiskową, gdzie obecnie mieści się Centrum Kultury Śląskiej i biblioteka.

Tekst i zdjęcia: Adam Lapski
Przewodnik turystyczny

Kościół św. Augustyna i cmentarz przykościelny.

Pomnik Powstańca Śląskiego na Placu Słowiańskim.

Zabudowa ul. Chorzowskiej.

Krzyż przydrożny na ul. Barlickiego.

Budynek dawnego Ratusza.

115 lat historii tramwajów elektrycznych w Aglomeracji

Tramwaj, tory i sieć to trzy elementy nierozzerwalnie funkcjonujące w przestrzeni miejskiej jako komunikacja tramwajowa. Zwłaszcza ta ostatnia, zwykle niedostrzegalna, staje się języczkiem u wagi w rozmowie o tramwajowej historii. Tym, czym dla motoryzacji było skonstruowanie przez Rudolfa Diesla silnika o zapłonie samoczynnym, dla komunikacji tramwajowej było wprowadzenie silnika elektrycznego i sieci trakcyjnej. Dzięki temu dziś, w kontekście ochrony środowiska, o tramwaju mówimy jako o ekologicznym środku transportu. Rok 2013 to 115 rocznica pojawienia się pierwszej elektrycznej linii tramwajowej na Górnym Śląsku.

Wagon typu N.

Dokładnie 1 października 1898 roku pierwszy tramwaj o napędzie elektrycznym ruszył w trasę z Katowic przez Wełnowiec do Siemianowic Śląskich. I choć znacząco różnił się od pociągów współczesnych, to stał się synonimem zmian. Elektryfikacja, tak dziś oczywista, była wówczas nowością, która jednak szeroko wlewała się do miast w całej Europie i poza nią. Napęd elektryczny dla wagonów tramwajowych sprawdzał się znakomicie, szybko wypychając z ulic miast tramwaje konne i parowe.

Te zaś na Górnym Śląsku funkcjonowały już wcześniej. Pierwszy pociąg z Bytomia przez Rozbark do Piekar Śląskich wyjechał na tory 27 maja 1894 roku. Decyzją władz wojskowych pierwsze linie tramwajowe wytyczał wąski tor o rozstawie szyn 785 mm. Czas pokazał, że decyzja ta nie była słuszną i ostatecznie, nakładem sporych sił i środków wszystkie torowiska przebudowano na funkcjonującą do dziś szerokość 1435 mm. Zanim to nastąpiło, sieć tramwajowa na Górnym Śląsku była już dość mocno rozbudowana. Od 28 maja 1894 roku tramwa-

jem można było podróżować w Gliwicach z dzisiejszego placu Inwalidów Wojennych do lasu miejskiego. Szybko powstał też łącznik linii gliwickiej z bytomską. Dokładnie dzień przed Sylwestrem tego samego roku pasażerowie mogli już tramwajem przedostać się z Gliwic przez Zabrze, Chebzie i Królewską Hutę (obecnie Chorzów) do Bytomia. W połowie 1903 roku, korzystając z usług górnośląskich tramwajów, można było podróżować od Mysłowic na wschodzie do Gliwic na zachodzie oraz od Piekar Śląskich na północy do Raciborza na południu. Kolejny krok milowy w rozwoju systemu tramwajowego na Górnym Śląsku miał jednak dopiero nadejść.

W sensie dosłownym ten krok to zaledwie 650 mm. Taka jest bowiem różnica między stosowanym do 1912 roku wąskim torem, a torem normalnym, ułożonym po raz pierwszy na linii z centrum Katowic do Parku Południowego (obecnie Kościuszki). W rzeczywistości, ta zmiana okazała się kolejnym przełomem w tramwa-

Wagon typu 13 N.

Wagony typu 102 N i 105 N.

jowej historii. Dodajmy, historii niełatwej, bo przypadającej na okres wojen i międzywojnia, kiedy sieć komunikacji tramwajowej podzielona została granicą państwową.

Dużym wyzwaniem w tym okresie była przebudowa torów z szerokości wąskiej na normalną i budowa drugich torów na najbardziej obciążonych odcinkach. Zmiana rozstawu torów wiązała się m. in. z wymianą taboru na nowocześniejszy. W zachodniej części sieci, pozostającej w granicach państwa niemieckiego, proces ten zakończono w lipcu 1938 roku. Natomiast w części przypadłej odrodzonej Polsce prace trwały do połowy 1952 roku. 31 stycznia tego roku zjechał z trasy ostatni wagon wąskotorowy. Miało to miejsce na krótkim odcinku między Chorzowem Starym a Chorzowem Miastem.

Kolejne przeobrażenie system komunikacji tramwajowej przechodził po II wojnie światowej. Od 1951 roku przez 40 lat tramwaje funkcjonowały razem z autobusami miejskimi w strukturach Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego. Był to okres wielkich zmian w zakresie sieci torowej i taboru. Zagłębie Dąbrowskie podwoiło wówczas długość połączeń torowych na swoim terenie. Wiele linii uzyskało drugi tor, co znacznie usprawniło funkcjonowanie tramwajów. Z pracy liniowej stopniowo wycofano pociągi składające się z wagonu silnikowego i wagonów doczepnych, wprowadzając wielkopojemne, jednokierunkowe wozy przegubowe. Te drugie, zamiast mijanek krańcowych wymagały pętli torowych, których budowa stała się zatem koniecznością.

Historia najnowsza tramwajów w Aglomeracji Śląsko-Zagłębiowskiej wiąże się nierozdzielnie ze zmianami ustrojowymi w Polsce. Firma stopniowo przekształcała się z przedsiębiorstwa państwowego w spółkę kapitałową,

której akcjonariuszami stały się samorządy gmin, a w ślad za tym pojawił się nowy tabor i zmiany w infrastrukturze. Najdynamiczniejsze zmiany to jednak ostatnie miesiące, kiedy Spółka Tramwaje Śląskie rozpoczęła realizację największej w historii inwestycji infrastrukturalno-taborowej, jaką jest wart ponad 800 mln złotych Projekt pn.: "Modernizacja infrastruktury tramwajowej i trolejbusowej w Aglomeracji Górnośląskiej wraz z infrastrukturą towarzyszącą" współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Funduszu

Spójności w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko. W ramach pierwszego etapu tego Projektu do 2015 roku gruntownie zmodernizowane zostanie 46 km torowisk a tabor Spółki wzbogaci się o 30 nowych niskopodłogowych wagonów oraz 75 używanych wcześniej, lecz kompleksowo zmodernizowanych wagonów typu 105 Na.

Andrzej Zowada
na podstawie „Tramwaje w Aglomeracji Śląsko-Zagłębiowskiej - najnowsze dzieje”

Wagon typu 116 Nd Citadis.

Podróż jak za dawnych lat

W niedzielne przedpołudnie, 27 października br., Urząd Miasta w Chorzowie zorganizował wycieczkę zabytkowym tramwajem do Świętochłowic-Lipin w ramach akcji „Zabytkowym tramwajem przez miasta Górnego Śląska”. Tramwaj wyruszył punktualnie o godz. 9.00 sprzed chorzowskiego ratusza i przejechał linią tramwajową do ul. 3 Maja, a dalej przez Świętochłowice-Piaśniki do Świętochłowic-Lipin. Uczestnicy wycieczki mieli okazję poznać historię Lipin, zwiedzając najciekawsze miejsca w tej dzielnicy. Wycieczkę poprowadził przewodnik turystyczny Jan Weber. Każdy z uczestników tramwajowej wyprawy otrzymał pamiątkowy bilet.

(AL)

NA DRODZE Z UŚMIECHEM

Rysuje: Edward Tomenko

REKLAMA

Skrzydła drzwiowe na stare ościeżnice!!! (ponad 30 wzorów)

* profesjonalny montaż

* na terenie Górnego Śląska - transport gratis!!

DOMATOR

Katowice, ul. Ułańska 12,

tel./fax. 032 254 49 98, 605 416-116

www.domator.katowice.pl, salon@domator.katowice.pl

Ekologiczna umowa

Tramwaje Śląskie S.A. podpisały umowę z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach na dofinansowanie w formie pożyczki, realizowanego przez Spółkę Projektu pn.: "Modernizacja infrastruktury tramwajowej i trolejbusowej w Aglomeracji Górnośląskiej wraz z infrastrukturą towarzyszącą".

Umowa z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, podpisana 31 października 2013 roku, zakłada przyznanie Tramwajom Śląskim pożyczki w wysokości 90 milionów złotych. Środki te przeznaczone zostaną na zakup 30 nowych niskopodłogowych wagonów firmy Pesa Bydgoszcz S.A. oraz modernizację 58 wagonów tramwajowych typu 105 N. Obie inwestycje taborowe są elementem realizowanego przez Spółkę Projektu pn.: "Modernizacja infrastruktury tramwajowej i trolejbusowej w Aglomeracji Górnośląskiej wraz z infrastrukturą towarzyszącą". Ta inwestycja jest niezwykle ważna dla Aglomeracji Śląsko-Zagłębiowskiej. Chodzi tu nie tylko o kwestie komfortu podróżowania pasażerów tramwajów. Zakup i modernizacja wagonów ma również wymiar ekologiczny.

Przeprowadzone pomiary wykazują, iż dzięki nowoczesnym rozwiązaniom, wykorzystanym przy budowie i modernizacji wagonów, znacznie zyska środowisko naturalne. Z pomiarów wynika, że eksploatacja nowoczesnych tramwajów spowoduje znaczne oszczędności energii elektrycznej, na poziomie 7.460 MWh w skali roku, dzięki czemu emisja CO₂ w ciągu roku zredukowana zostanie o około 6.640 Mg. Te wymierne korzyści dla środowiska są potwierdzeniem ekologicznego charakteru komunikacji tramwajowej, którą Spółka promuje m.in. realizując kampanię "Tramwajem Naturalnie! Ekologicznie".

(az)

LOMBARDI

POŻYCZKI POD ZASTAW

SKUP I SPRZEDAŻ ZŁOTA

POŻYCZKI
POD ZASTAW WSZYSTKIEGO

ZŁOTO
NAJWYŻSZE CENY

czynne
7dni
w tygodniu
7:30-22:00

BYTOM

ul. Piekarska 46, tel. 32 280 18 26

CHORZÓW

ul. Pudlarska 2, tel. 32 348 92 82

ul. Bożogrobców 34, tel. 32 241 04 04

KATOWICE

ul. Słowackiego 15, tel. 32 601 23 11

**NAJLEPSZE WARUNKI POD
ZASTAW SAMOCHODÓW**

WIĘCEJ INFORMACJI POD NUMEREM: 729-673-800

ZOBACZ TAKŻE: www.LOMBARDI.pl

**Warto
zamówić
reklamę
w**

**SILESIA
TRAMNEWS**

Sprawdź!

tel. 32 2413 374

Horoskop

WODNIK [20.01-18.02]

Masz poczucie, że „nuda i nic się nie dzieje” ostatnio w twoim życiu? A pomyślałeś już, że może to i dobrze, bo czasem brak wiadomości jest dobrą wiadomością? Ciesz się spokojem i pozalataj dawno zaniedbane sprawy. Drobne sukcesy w tym zakresie poprawią ci humor.

RYBY [19.02-20.03]

Będziesz miał okazję przekonać się, jak miło być posłańcem dobrych wiadomości. Radosną nowiną, którą otrzymasz w najbliższym czasie, trzeba będzie koniecznie i jak najszybciej podzielić się z całym światem.

BARAN [21.03-19.04]

Przed tobą zupełnie nieplanowany wyjazd, który kompletnie zreorganizuje ci napięty harmonogram zajęć. Rozpiskę trzeba będzie przygotować na nowo. Zrób to skrupulatnie, tak, by nie umknął najmniejszy szczegół. Czasem z drobiazgów mogą wynikać wielkie problemy...

BYK [20.04-20.05]

W kontaktach ze współpracownikami staraj się zawsze szukać kompromisowych rozwiązań i unikać niepotrzebnych sporów. Pozwoli to znacznie przyspieszyć czas realizacji podejmowanych zadań i da poczucie satysfakcji wszystkim członkom zespołu.

BLIŹNIĘTA [21.05-21.06]

Kolejne upływające dni przybliżają nas do zimy. Nie jesteś miłośnikiem tej pory roku, a postępujące pogorszenie aury odbija się niekorzystnie na twoim samopoczuciu. Staraj się nie myśleć o „nadcigających śniegach” i poszukaj pozytywów – najbardziej rodzinne święta tuż, tuż.

RAK [22.06-22.07]

Pomocną dłoń, zupełnie bezinteresownie, wyciągnie do ciebie ktoś, kogo najmniej podejrzewałbyś o taki gest. To doświadczenie wiele zmieni w twoim postrzeganiu świata, które do tej pory oparte było na stereotypowych uproszczeniach.

LEW [23.07-22.08]

Mimo intensywnych starań, jakie podejmujesz, sprawy nie posuwają się ani o krok naprzód. Szkoda więc marnować energię bez sensu. Lepiej będzie poczekać na bardziej sprzyjające okoliczności, a nim te się pojawią, po prostu zająć się czym innym.

PANNA [23.08-22.09]

Przestań bujać w obłokach i ponownie – tym razem na chłodno - oceń rzeczywistość w której funkcjonujesz. Pewnych rzeczy zwyczajnie nie da się przeskoczyć, a życie marzeniami nie pomoże w osiągnięciu upragnionego celu.

WAGA [23.09-22.10]

Czas sięgnąć po specyfiki, które profilaktycznie wzmocnią twoją jesienną odporność i zabezpieczą zdrowie na zimę. Zaufaj naturze i starym, sprawdzonym przez pokolenia, babcynom metodom, unikając sztucznych, chemicznych tworów.

SKORPION [23.10-22.11]

Czas sięgnąć po specyfiki, które profilaktycznie wzmocnią twoją jesienną odporność i zabezpieczą zdrowie na zimę. Zaufaj naturze i starym, sprawdzonym przez pokolenia, babcynom metodom, unikając sztucznych, chemicznych tworów.

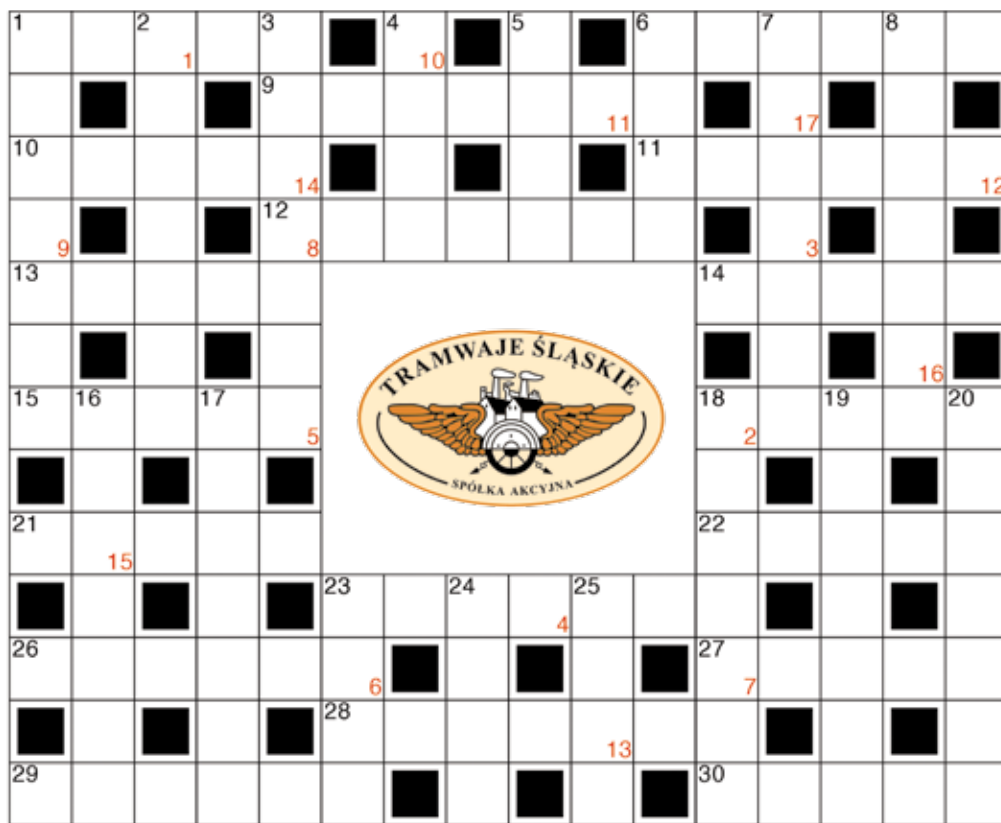
STRZELEC [22.11-21.12]

Narzekasz na spadek energii i kiepską kondycję? Nie masz powodu do niepokoju. Po prostu odpocznij, zwolnij tempo, poświęć więcej czasu rodzinie. Praca nie zając – nie ucieknie. Porządnie zrelaksowany wszystkie zadania wykonasz z lepszym skutkiem!

KOZIOROŻEC [22.12-19.01]

Staraj się rozważnie sięgać do portfela. Nie wszystko, co zamierzasz nabyć jest ci niezbędnie potrzebne i lepiej, żebyś uświadomił to sobie przed niż po zakupie. Dla dobra domowego budżetu unikaj „handlowych okazji stulecia”.

KRZYŻÓWKA

Litery z pól ponumerowanych od 1 do 17 utworzą rozwiązanie.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----

Wśród czytelników, którzy nadesłali prawidłowe rozwiązania do 10 grudnia na adres wydawcy rozlosujemy nagrody w postaci biletu miesięcznego KZK GOP. W tym miesiącu bilet miesięczny wylosowała Anna Karkoszka z Chorzowa. Gratulujemy!

POZIOMO:

- 1) rodzaj wstęgi.
- 6) odwet.
- 9) wielka ilość.
- 10) drwina.
- 11) obłok.
- 12) rożek z dżemem.
- 13) stan upadku.
- 14) prawnik w firmie.
- 15) adorator.
- 18) równa asfalt.
- 21) zarost św. Mikołaja.
- 22) piękny koń.
- 23) piskłę pocztowego ptaka.
- 26) tankowane do baku.
- 27) głos operowy.
- 28) do kreślenia prostych.
- 29) stróż prawa z Dzikiego Zachodu.
- 30) bazia.

PIONOWO:

- 1) karuzelówka wśród maszyn.
- 2) mięso wieprzowe.
- 3) kolor lub szarłat.
- 4) wewnątrz czaszki.
- 5) żabka dla pływaka.
- 6) muzyka młodzieżowa.
- 7) coś za coś.
- 8) wiązka kwiatów.
- 16) rodzaj dawnej gry w karty.
- 17) nadwyżka.
- 18) śrubokręt.
- 19) tworzywo warstwowe.
- 20) gorzki dodatek do kawy zbożowej.
- 23) rodzaj swetra.
- 24) odbłask pożaru.
- 25) żeglarski znak nawigacyjny.